

**СУСПІЛЬНО-ПРАВОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ
У ЧАСИ НЕОІНДУСТРІАЛІЗМУ
(Verlag SWG imex GmbH (м. Нюрнберг, 2020))**

У травні 2020 року, у німецькому видавництві "Verlag SWG imex GmbH (м. Нюрнберг)", вийшла друком, на українській, англійській та німецьких мовах, колективна монографія групи українських науковців "GESELLSCHAFTSRECHTLICHE TRANSFORMATIONEN VON WIRTSCHAFTLICHEN SYSTEMEN IN DEN ZEITEN DER NEO-INDUSTRIALISIERUNG" (Суспільно-правові трансформації економічних систем у часи неоіндустріалізму).

Видання підготовлено за ініціативою Академії економічних наук України, під керівництвом, доктора економічних наук, професора Ю.В. Пасічника (Національний Науковий центр "Інститут аграрної економіки).

На 714 сторінках монографії, у п'ятих розділах (Фінансова політика інтеграційних процесів держави; Національне господарство, як індикатор економічного розвитку країни; Теоретико-методологічні засади мікрокредитування та мікрофінансування аграрного виробництва; Облікова політика підприємництва; Індустрія туризму та гостинності; Правові аспекти суспільних трансформацій), всесторонньо проаналізовано сучасні глобалізаційні виклики, які формуються умовами неоіндустріалізму, суттєво впливають на функціонування та розвиток усіх країн світу і Україна також не є винятком.

Беручи до уваги пандемію коронавірусу, яка зачепила весь світ, особливої актуальності набувають нові форми існування держав не лише в цих умовах, але і в найближчій перспективі.

Тепер стають більш очевидними всі проблеми державного устрою, зокрема національної безпеки в медичному, продовольчому, фінансовому, промисловому, соціального захисту напрямках.

Зважаючи на всі ці складні умови світового суспільного розвитку, для України актуалізується проблема пошуку та використання нових підходів щодо вирішення

поточних та перспективних проблем. Тому, автори публікацій зазначають, що в нашій країні, зважаючи на перманентну нестабільну політичну та економічну ситуацію, продовжується падіння національної економіки. Саме тому, ситуація що склалась в державі, вимагає від уряду впровадження низки превентивних заходів та використання інструментів економічного регулювання, а також побудови механізмів подолання кризових явищ та відновлення економіки. Над проблемами подолання кризових явищ та мінімізації їхнього впливу на населення та підприємницькі структури разом із урядовцями, працюють також і вітчизняні науковці. Результати їхніх досліджень, зокрема, пропозиції щодо перспектив розвитку економічної системи в епоху неоіндустріалізму, ґрунтовно висвітлюються в цій фундаментальній колективній науковій праці.

В цьому коротенькому повідомленні, ми не маємо можливості зупинитись на всіх аспектах порушених на сторінках цього цікавого видання. Але, хочемо привернути увагу читачів, лише до деяких актуальних еколого-економічних публікацій поміщених тут. Зокрема, на нашу точку зору, на особливу увагу заслуговують підрозділи монографії "Стратегічні засади розвитку ринку зелених облігацій в Україні та світі" (Г.А. Матвієнко, Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського), "Механізми формування та реалізації державної політики розвитку курортно-

рекреаційної сфери регіонів" (В.В. Камінецький, Міжрегіональна академія управління персоналом), "Розвиток зеленого туризму в Україні" (Н.В. Дем'яненко, Полтавська державна аграрна академія), "Екологічна освіта як невід'ємна складова успішних економічних трансформацій в епоху неоіндустріалізму" (Л.Р. Неделіна, Національна академія державного управління при Президентові України) та інші.

У книзі поміщено також еколого-економічний підрозділ "Деякі правові аспекти сталого розвитку гірських регіонів та збереження природоохоронних територій в Україні" (Ф.Д. Гамор, Карпатський біосферний заповідник та А.Ф. Гамор, ДВНЗ "Ужгородський національний університет").

Ми, насамперед, повертаємо увагу до рішень Конференції Організації Об'єднаних Націй зі сталого розвитку "Ріо+20: Майбутнє, якого ми прагнемо" (Ріо-де-Жанейро, Бразилія, 20-22 червня 2012 року). Наголошується важливість досягнення гармонії людини і природи, забезпечення необхідного балансу між економічними, соціальними та екологічними потребами суспільства й забезпечення прав Її величності Природи; наголошується на важливості екологічних складових під час розробки та реалізації Стратегії сталого розвитку. Потребує вдосконалення природоохоронне законодавство.

Адже в Україні антропогенне та техногенне навантаження, в декілька разів перевищує відповідні показники у розвинутих країнах світу. Високими залишаються показники бідності, середня тривалість життя досягає лише 69,8 років. Майже у три рази вищою є енергоємність виробництва. З'явилась велика кількість багатіїв, а масштабна експлуатація природних ресурсів призводить до загострення екологічної ситуації в країні та не забезпечує відповідного економічного розвитку.

Тому, нами розроблено та запропоновано включити до законопроекту "Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення державних гарантій для гірських

та високогірних населених пунктів" (реєстр. № 7038 від 23.08.2017 р.) ряд положень, які б могли задіяти еколого-економічні механізми сталого розвитку в гірських населених пунктах та сприяти збереженню природних екосистем у зоні їх розташування.

Так, до статті, яка визначає принципи державної гірської політики, пропонується записати тезу про те, що "Метою державної гірської політики є створення умов для сталого розвитку гірських населених пунктів, шляхом запровадження податкових, митних й інших пільг, створення сприятливого інвестиційного клімату для реалізації економічних та соціальних програм, забезпечення збереження екологічно вразливих гірських екосистем".

А до її основних принципів мають належати питання "збереження природно-заповідного фонду, переорієнтації гірської економіки на екологічно безпечні методи господарювання та відновлення порушених гірських екосистем, дотримання вимог природоохоронного законодавства".

Серед передбачених у законопроекті пріоритетів державної підтримки розвитку гірських населених пунктів має бути розвиток і розбудова туристично-рекреаційної інфраструктури та пріоритетність фінансування установ природно-заповідного фонду, розвиток екологічно не шкідливих виробництв, глибока переробка деревини та дикоростучих плодів, ягід та грибів, заборона суцільних вирубок лісів у горах та запровадження екологічно безпечних технологій у лісозаготівлях, недопущення розвитку гірничо-добувної промисловості в зоні розташування природоохоронних та рекреаційно-курортних територій тощо.

До речі, зараз треба зауважити, що законопроект № 7038 від 23.08.2017 р., знятий з реєстрації. Натомість доопрацьований його варіант, поданий до Верховної ради під номером 6439, до якого нами, через народного депутата С.В. Соболева, додатково запропоновано частину першу статті 6 Закону України "Про статус гірських населених пунктів в Україні" викласти в такій редакції:

"1. Умови оплати праці осіб, які працюють у гірських та високогірних населених пунктах, встановлюються Кабінетом Міністрів України. При цьому, тарифні ставки і посадові оклади, які визначені генеральною, галузевими та регіональними угодами, а також встановлені за рішенням Кабінету Міністрів України, або за його дорученнями, як мінімальні гарантії в оплаті праці, для працівників медичних, освітніх закладів, закладів культури та інших бюджетних установ, у тому числі територіальних представництв органів виконавчої влади, інших державних органів, які розташовані на території гірських населених пунктів, підлягають збільшенню на 25%, а для тих, які розташовані на території високогірних населених пунктів – на 50%";

Фінансування підвищених тарифних ставок і посадових окладів працівникам визначених абзацом другим цієї статті, а також сплата додаткових витрат на обов'язкове державне соціальне страхування, здійснюється за рахунок Державного та відповідних місцевих бюджетів.

Фінансування підвищених тарифних ставок і посадових окладів працівникам не бюджетної сфери, у розмірах визначеному абзацом другим цього пункту, проводиться роботодавцями за рахунок їх власних коштів.

Для компенсації роботодавцям, понесених додаткових витрат на оплату праці та державне соціальне страхування працівників, у визначеному законодавством порядку, виділяються спеціальні субсидії із Державного бюджету".

Крім того, необхідно вживати додаткових заходів, щодо імплементації європейських стандартів, головним чином ди-

ректів Євросоюзу про захист диких птахів (№ 2009/147/ЄС) (Пташина директива) та про збереження природного середовища існування дикої флори і фауни (№ 92/43/ЄС) (Оселищна директива), ухвалення закону України "Про території Смарагдової мережі" тощо. Для вдосконалення економічних важелів стимулювання збереження та охорони природно-заповідного фонду, уже внесено зміни до статті 282 Податкового кодексу щодо сплати місцевим бюджетам земельного податку, у результаті, наприклад, Карпатський біосферний заповідник сплатив у 2019 році за рахунок коштів Державного бюджету України, 15 територіальним громадам понад 29 мільйонів гривень, а в 2020 році передбачається виділити понад 39 мільйонів гривень.

Розроблено, також проект Закону "Про внесення змін до Закону України "Про природно-заповідний фонд України" та інших законодавчих актів України із питань охорони природно-заповідного фонду України" (реєстр. № 7510 від 19.01.2018 р.) та прийнято Постанову Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2018 року № 686 "Про затвердження Порядку виплати надбавки за вислугу років працівникам установ природно-заповідного фонду України", якою встановлюються надбавки в розмірі до 30 відсотків за вислугу років керівним працівникам, професіоналам, фахівцям, технічним службовцям і робітникам установ природно-заповідного фонду, які забезпечують і безпосередньо виконують природоохоронні, науково-дослідні, еколого-освітні, рекреаційні функції, а також функції з охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Ф.Д. Гамор